

RPO-729746-VII-720/13/DK

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji
Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Lidzbarku Warmińskim
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 17-18 kwietnia 2013 r., do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Lidzbarku Warmińskim przy ul. Leśnej 15 (dalej: MOW lub Ośrodek/placówka), udali się przedstawiciele Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm) Justyna R. Lewandowska - dyrektor Zespołu (prawnik), Dorota Krzysztoń (kryminolog), Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog) i Wojciech Sadownik (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli Mechanizmu było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania przebywających w nim nieletnich i dokonanie oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji o placówce przedstawionych przez Jacka Krzywdzińskiego - dyrektora MOW oraz Tomasza Wrześniewskiego - zastępcy dyrektora ds. opiekuńczo-wychowawczych;
- przeprowadzeniu rozmów na osobności z niektórymi wychowankami MOW;

- oglądzie wszystkich pomieszczeń MOW, w tym sprawdzeniu stanu ich wyposażenia (w trakcie wizytacji pomieszczeń, sporządzono dokumentację fotograficzną wewnątrz placówki oraz użyto dalmierza do pomiaru wybranych pokoi wychowanków);
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją: wybranymi aktami wychowanków, rejestrem wypadków wychowanków wraz z kopiami dokumentacji medycznej i teczką dokumentacji BHP, rejestrem zastosowania środków przymusu bezpośredniego, rejestrem wychowanków, ewidencją urlopowanych wychowanków, ewidencją wychowanków przebywających na przepustkach, ewidencją ucieczek wychowanków, zeszytami dyżurów nocnych, harmonogramem szkoleń personelu, dziennikami zajęć wychowawczych, dokumentacją skargową (korespondencją z Biurem Rzecznika Praw Dziecka w sprawie jednego z uczniów).

Ponadto po zakończeniu wizytacji przeanalizowano pozostałe dokumenty związane z funkcjonowaniem Ośrodka: statut, procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, regulamin samorządu MOW, regulamin kontaktów z wychowankami, regulamin przyznawania kieszonkowego, regulamin udziału w wycieczkach, system oceniania (*Antropotechniczne zasady indywidualnej pracy z dzieckiem*), program wychowawczy MOW na lata 2012-2013, program profilaktyczny MOW na lata 2012-2013, plan pracy MOW na lata 2012-2013, rejestr wydarzeń nadzwyczajnych, tygodniowy jadłospis, plan pracy internatu, pisemne wyjaśnienia dyrektora MOW dotyczące szkoleń kadry pedagogicznej, informację firmy (*dane usunięto*) o zaplanowanych w związku z remontem zmianach dostosowawczych dla osób niepełnosprawnych w infrastrukturze obiektów MOW, wybraną dokumentację z przebiegu prac remontowych, protokoły kontroli: Przewodniczącej III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Lidzbarku Warmińskim (z dni: 14 grudnia 2011 r. i 17 grudnia 2012 r.), Kuratorium Oświaty w Olsztynie (z dnia 15 stycznia 2009 r.), Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu Lidzbarskiego (z dnia 19 maja 2010 r.), Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie (z dnia 16 listopada 2011 r. i 8 marca 2012 r.) oraz sprawozdania MOW z działalności w II semestrze roku szkolnego 2011/2012 i w I semestrze roku szkolnego 2012/2013.

Przedstawiciele Mechanizmu poinformowali dyrektora Ośrodka o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jego uwag i wyjaśnień.

2. Ogólna charakterystyka

Ośrodek jako MOW działa od 1981 r. (został założony w 1952 r. również jako placówka o charakterze resocjalizacyjnym). Jest placówką specjalną o charakterze resocjalizacyjno - rewalidacyjnym dla chłopców. Trafiają do niej wychowankowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, czasowo lub na stałe pozbawieni opieki rodzicielskiej, sprawiający kłopoty wychowawcze, regularnie opuszczający zajęcia szkolne, łamiący prawo. Organem prowadzącym MOW jest Powiat Lidzbarski. Nadzór pedagogiczny nad jego działalnością sprawuje Warmińsko - Mazurski Kurator Oświaty.

Celem działalności Ośrodka jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego u wychowanków, przygotowanie ich do samodzielnego życia, zgodnego z normami prawnymi i społecznymi oraz do samodzielności zawodowej.

MOW dysponuje 96 miejscami, a w dniu wizytacji stan ewidencyjny wychowanków wynosił 86 osoby (5 osób przebywało na ucieczce, 2 wychowanków nie powróciło z urlopowania na święta).

MOW zabezpiecza potrzeby w zakresie resocjalizacji młodzieży z terenu całej Polski.

Organem odpowiedzialnym za skierowanie nieletniego, wobec którego sąd zastosował środek wychowawczy w postaci umieszczenia w MOW, jest starosta powiatu właściwego dla miejsca zamieszkania nieletniego, a w przypadku braku miejsca zamieszkania - starosta powiatu właściwego dla miejsca pobytu nieletniego. Nadto wskazanie o umieszczeniu w Ośrodku wystawia Centralny System Kierowania Nieletnich w Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie.

Co do zasady, placówka przyjmuje młodzież w wieku 13 - 18 lat, choć nie ma dolnej granicy wieku przyjmowanych dzieci (zgodnie z informacją dyrektora, w przeszłości wśród wychowanków byli chłopcy nawet w wieku 10-11 lat). W MOW mogą przebywać osoby po ukończeniu 18 r.ż., jeżeli postanowi o tym sąd (wówczas wychowankowie przebywają w placówce do końca roku szkolnego), a dyrektor placówki zaakceptuje umotywowany szczególnieymi względami wniosek wychowanka w tej sprawie.

Poza internatem (tzw. zespół mieszkalny z niezbędnymi urządzeniami socjalnymi dla wychowanków i zapleczem gospodarczym), w skład placówki wchodzi tzw. zespół dydaktyczny dla potrzeb kształcenia w szkole podstawowej i gimnazjum wraz z oddziałem przysposabiającym do pracy zawodowej i zespół rekreacyjno - sportowy.

MOW jest jednostką nieferyjną i funkcjonuje całodobowo.

3. Traktowanie nieletnich przez personel wizytowanej placówki

Dokumentem określającym prawa i obowiązki wychowanka jest statut. Prawa wychowanka zostały w nim określone szeroko, z uwzględnieniem wszelkich ważnych kwestii. Między innymi zgodnie z § 53 ust. 1 Statutu wychowanek ma prawo do życia bez przemocy, poniżania i naruszania nietykalności fizycznej oraz prawo swobody myśli, sumienia i religii, wypowiedzi i wysłuchania go w konkretnej sprawie, a także kontaktu z domem rodzinnym (jeżeli rodzice nie mają ograniczonych praw rodzicielskich). Statut zapewnia wychowankom również m.in. prawo do stowarzyszania się w samorządzie Ośrodka i odwoływania się do dyrektora MOW, do zespołu ds. okresowej oceny sytuacji wychowanka, jak również do Rzecznika Praw Dziecka.

Określone w § 53 ust. 2 Statutu, obowiązki wychowanków MOW nie budzą wątpliwości pracowników KMP.

Zgodnie z informacją dyrektora, w czasie ostatnich 6 miesięcy doszło do 1 wydarzenia zakwalifikowanego jako zdarzenie nadzwyczajne. Był to wypadek śmiertelny podczas zajęć rekreacyjnych (chłopiec zjeżdżający na sankach, wjechał w drzewo i uderzył w nie głową następnie zmarł w wyniku doznanych obrażeń). Obecnie toczy się postępowanie prokuratorskie w tej sprawie. Organy ścigania nie postawiły nikomu z personelu zarzutów. Rodzina i inni wychowankowie, którzy byli świadkami zdarzenia, zostali otoczeni pomocą psychologa. Innymi zdarzeniami zakwalifikowanymi jako nadzwyczajne były jedynie ucieczki. Zgodnie z wyjaśnieniem dyrektora, nie są one częste, ale dochodzi do nich zwłaszcza w sytuacji, gdy sąd nie wyrazi zgody na urlopowanie wychowanka do domu.

W przypadku, gdy wychowanek np. wraca do placówki pod wpływem alkoholu lub narkotyków, wszczynane są działania mające na celu pomoc dziecku, tj. wzmożoną pracę podejmują wychowawcy, psycholog, pedagog i socjoterapeuta. Osoba pod wpływem alkoholu jest izolowana w odrębnej sypialni do wytrzeźwienia (nie odwozi się jej do izby wytrzeźwień). Powiadamia się też Policję, by ta podjęła działania w celu ustalenia, kto dał dziecku alkohol. Jeżeli stwierdza się, że u chłopca występuje problem alkoholowy lub jest on uzależniony od substancji psychoaktywnych, podejmuje się działania mające na celu wyleczenie go.

Personel placówki nie jest upoważniony przez rodziców/opiekunów prawnych do

przeprowadzania testów na obecność narkotyków u dzieci. Do tego celu, w uzasadnionych przypadkach, wzywani są funkcjonariusze Policji.

W placówce nie stosuje się środków przymusu bezpośredniego ze względu na brak przypadków zachowań wychowanków wymagających sięgnięcia po tego typu środki. Zważywszy, że do takiej sytuacji może jednak dojść w przyszłości, przedstawiciele KMP zalecają przeprowadzanie systematycznych szkoleń kadry Ośrodka dotyczących stosowania środków przymusu bezpośredniego, sposobu ich dokumentowania oraz aktualnej treści przepisów odnoszących się do tych środków.

Personel dokonuje przeszukań pomieszczeń zajmowanych przez wychowanków np. w sytuacji powzięcia wiadomości o fakcie wniesienia narkotyku do MOW. Zgodnie z informacją dyrektora Ośrodka nie stosuje się przeszukań osobistych, ale z relacji chłopców wynika, że muszą się czasem rozebrać do bielizny, by któryś z wychowawców przeszukał ich ubranie.

Nie podważając zasadności konieczności reakcji w przypadku powzięcia wiadomości np. o wniesieniu na teren placówki niedozwolonej substancji, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zwracają uwagę, że przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz.U. z 2010 r., Nr 33, poz.178 ze zm.) oraz rozporządzeń dotyczących młodzieżowych ośrodków wychowawczych nie przewidują regulacji uprawniających wychowawców do dokonywania kontroli/przeszukań osobistych. Takich kontroli nie może wykonywać zatem pracownik MOW i przedstawiciele Mechanizmu zalecają odstępianie od tej praktyki. W przypadku podejrzenia, że nieletni ma przy sobie coś nielegalnego, pracownik może poprosić go o ujawnienie tych rzeczy, np. poprzez otworzenie torby, czy wyjęcie rzeczy z kieszeni. Jeśli nieletni nie będzie chciał tego zrobić, powinna zostać wezwana Policja.

W placówce nie funkcjonuje izba przejściowa. Nowoprzyjmowane osoby od razu są kierowane do grup wychowawczych.

Z relacji samych wychowanków o traktowaniu ich przeważały pozytywne oceny. Niemal wszyscy rozmówcy wskazywali, że znajdują wśród personelu MOW osoby godne zaufania, z którymi mogą podzielić się swoimi problemami i że wychowawcy są pomocni. Przedstawiciele KMP odebrali jednak jednocześnie sygnały świadczące o stosowaniu przez niektórych pracowników przemocy fizycznej (dopytywani rozmówcy wskazywali m.in. na zwyczaj uderzania przez nauczyciela w kark dziecka, które przyśnie na lekcji historii) i

werbalnej (niektórzy chłopcy skarżyli się, że część wychowawców zwracając się do nich używa czasem przekleństw), Uznając to za formę niedozwolonego, złego traktowania osób pozbawionych wolności, przedstawiciele KMP zalecają dyrektorowi placówki zbadanie opisanej sytuacji i wyeliminowanie wskazanych zachowań kadry Ośrodka.

Podobnie pracownicy KMP zalecają zintensyfikowanie działań mających na celu wyeliminowanie przemocy rówieśniczej, o której również przedstawiciele Mechanizmu dowiedzieli się od wychowanków placówki, którzy jednocześnie wskazywali na problem braku możliwości dyskretnego przekazania prośby o pomoc któremuś z wychowawców. Z wyjaśnień dyrektora MOW wynika, że przemoc, z jaką spotykają się zwłaszcza nowi wychowankowie nie jest zjawiskiem nieznanym i że personel Ośrodka reaguje na wszelkie doniesienia o krzywdzeniu któregoś z chłopców. Niepokojące są jednak w ocenie pracowników Mechanizmu relacje wychowanków, z którymi rozmawiali przedstawiciele KMP, że wolą odstąpić od powiadamiania personelu, gdyż negatywne reperkusje związane z uznaniem ich przez pozostałych wychowanków za *donosicieli* są większe niż pozytywne wyniki interwencji w danym przypadku. Z tego względu przedstawiciele KMP zalecają zintensyfikowanie działań mających na celu wyeliminowanie przemocy rówieśniczej.

4. Dyscyplinowanie

Zachowania wychowanka oraz jego osiągnięcia analizowane są przez zespół wychowawczy przynajmniej raz w miesiącu. Obowiązuje system punktacyjnej oceny postępów chłopców.

Zgodnie z informacją dyrektora MOW, w przypadku naruszenia przez wychowanka zasad obowiązujących w placówce, na ogół karze się go naganą lub upomnieniem. Od ukarania istnieje możliwość odwołania. W praktyce wychowankowie wyrażają wątpliwości dotyczące ukarania ustnego, podczas apelu (apele odbywają się w każdy poniedziałek).

Zgodnie § 52 ust. 3 Statutu, do innych możliwych konsekwencji niewłaściwego zachowania, poza upomnieniem i naganą, należą: ograniczenie korzystania z imprez rozrywkowych, zakaz otrzymywania przepustek i urlopów, zawieszenie udziału w imprezach sportowo - okolicznościowych oraz wystąpienie do sądu z wnioskiem o umieszczenie wychowanka w zakładzie poprawczym.

Przedstawiciele KMP krytycznie oceniają szczególnie fakt istnienia ostatniego z

wymienionych środków dyscyplinujących. Poza niezrozumiałym zawężeniem możliwości przeniesienia wychowanka wyłącznie do zakładu poprawczego, co może być interpretowane jako forma straszenia chłopców, że za karę znajdą się w placówce o zamkniętym charakterze, niedopuszczalny jest sam fakt zagrożenia karą przeniesienia do innej placówki. Zgodnie z Zaleceniami CM/Rec (2008) 11 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie europejskich reguł dla młodocianych przestępców objętych sankcjami lub środkami alternatywnymi cyt.: *Młodociani nie mogą być przenoszeni w ramach środka dyscyplinarnego* (Zalecenie 97). W ocenie pracowników Mechanizmu dyrektor placówki dla nieletnich jest uprawniony do złożenia wniosku o przeniesienie danego podopiecznego do innego ośrodka, zgodnie z kryteriami wskazanymi w Zaleceniu 96 Komitetu Ministrów, jednak możliwość ta nie powinna być wskazana w katalogu kar wymierzanych przez personel MOW.

Ponadto zdaniem pracowników KMP zawarte w Statucie regulacje dyscyplinarne powinny być skonstruowane w taki sposób, aby wyraźnie wskazywać przekroczenia, za które grozi sankcja dyscyplinarna, jasno określać przewidzianą karę i czas jej trwania, osoby odpowiedzialne za jej wymierzenie a także tryb odwoławczy. Analiza treści Statutu ujawnia, że nie wszystkie z wymienionych zasad zostały spełnione. Między innymi nie określono ram czasowych zakazów i ograniczeń, nie wymieniono osoby uprawnionej do podejmowania decyzji o wymierzaniu kar, a zapis o ograniczeniu korzystania z imprez rozrywkowych jest nieprecyzyjny.

Zgodnie z Regułami Narodów Zjednoczonych Dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113), przepisy wydawane przez właściwą władzę administracyjną z uwzględnieniem podstawowych cech, potrzeb i praw nieletniego, powinny określać:

- (a) zachowania stanowiące przekroczenia dyscyplinarne;
- (b) rodzaj i czas trwania wymierzonych kar dyscyplinarnych;
- (c) władzę właściwą do wymierzania kar;
- (d) władzę właściwą do rozpoznania odwołań (Zasada 68).

Ponadto z rozmów przeprowadzonych przez przedstawicieli KMP z niektórymi wychowankami wynika, że w Ośrodku stosowane są niedozwolone formy karania wychowanków: poprzez pracę (np. dodatkowy dyżur - sprząatanie), sport (np. wykonanie pewnej liczby pompek za karę) oraz zdarza się stosowanie odpowiedzialności zbiorowej (np.

wstrzymanie kieszonkowego całej grupie za przewinienie jednej osoby).

Opisane sytuacje stoją w sprzeczności z Regułami Narodów Zjednoczonych Dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113): *Sankcje zbiorowe mają być zakazane* (Reguła 67); *Dyscyplinarne karanie nieletniego powinno być dozwolone wyłącznie w ściśle wytyczonych granicach obowiązującego prawa i regulaminów* (Reguła 70); *Praca nie może stanowić kary dyscyplinarnej* (Reguła 67).

Poza faktem, że wskazane kary nie zostały określone w Statucie, trudno uznać za konstruktywne i efektywne wychowawczo karanie poprzez pracę czy zajęcia sportowe. W praktyce, takie sytuacje mogą przyczynić się do negatywnego postrzegania pracy i sportu - czynności powszechnych, z których jedna służy do samodzielnego utrzymywania się, a druga pozwala zachować dobrą kondycję i realizować ewentualną pasję związaną z daną dyscypliną sportową. Wychowanek powinien mieć świadomość, że jako członek całej grupy bierze udział we wszystkich czynnościach życia codziennego, w miarę swoich możliwości. Nie powinien być też zniechęcany do zajęć sportowych, jako tych, które wykonują osoby, które coś złego zrobiły. Kara poprzez pracę czy też sport pojmowana jest wówczas jako nieprzyjemny, przykry bodziec stosowany na wniosek wychowawcy. Przedstawiciele Mechanizmu wyjaśniają, iż nie mają zastrzeżeń dotyczących wykonywania przez nieletnich dodatkowej pracy na rzecz Ośrodka w sytuacji, gdy wychowanek chce zdobyć dodatnie punkty (lub zniwelować punkty ujemne), jeśli sam zgłasza się do wykonywania takiej pracy. Ponadto zdaniem przedstawicieli Mechanizmu w takich sytuacjach jak zaśmiecanie, niezmiękanie obuwia, nie pozostawianie po sobie porządku, również dopuszczalne jest zastosowanie środka wychowawczego w postaci pracy porządkowej, gdyż uczy to poszanowania pracy innych osób oraz przestrzegania obowiązku dbania o czystość i porządek. W relacjach chłopców o okolicznościach tych nie było mowy. Przedstawiciele KMP podkreślają zatem, że za niewskazane z wychowawczego punktu widzenia uznać należy stosowanie jako kar pracy na rzecz Ośrodka czy sportu, jak również karanie zbiorowe.

Wychowankowie MO W są według relacji dyrektora placówki częściej nagradzani niż karani. W praktyce każdy apel kończy się jakimiś wyróżnieniami. Najczęstszą formą nagród za dobre zachowanie i osiągnięcia są wycieczki, wyjazdy na zawody sportowe i rajdy samochodowe, wyjścia do kina i dyplomy. Osoby, które osiągną wyższą ocenę, mają możliwość urlopowania do domów. Jest też możliwość wyrażenia przez dyrektora zgody na pracę

zarobkową poza placówką.

5. Prawo do informacji

Przyjmowani do placówki nieletni informowani są o obowiązujących w niej zasadach podczas rozmowy wstępnej, a zapoznanie się z prawami, obowiązkami, zakazami oraz katalogiem kar i nagród potwierdzają własnoręcznym podpisem.

MOW prowadzi też stronę internetową zawierającą niezbędne informacje o placówce.

W placówce działa samorząd uczniowski, który ma prawo przedstawiać radzie pedagogicznej oraz dyrektorowi wnioski i opinie w sprawach Ośrodka, w szczególności dotyczących realizacji podstawowych praw uczniów (m.in. prawa do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami i prawem do jawnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu). Samorząd ma też prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej.

Na ogólnodostępnych tablicach informacyjnych umieszczone są podstawowe informacje (np. wyniki konkursów, przydział dyżurów, prawa i obowiązki wychowanków) oraz dane teleadresowe instytucji, do których może zwrócić się dziecko (m.in. sądu rodzinnego). Ponieważ w czasie wizytacji ze względu na remont placówki tablice te nie były zawieszane, pracownicy Mechanizmu polecają zwrócenie uwagi przy ponownym zamontowaniu tablic, czy znajdują się na nich również dane teleadresowe Rzecznika Praw Obywatelskich (wraz z numerem na ogólnopolską bezpłatną infolinię — 800 676 676), Rzecznika Praw Dziecka i organizacji pozarządowych, do których również mogą zwracać się wychowankowie MOW np. Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

6. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

Ośrodek stwarza wychowankom możliwość utrzymywania stałych kontaktów z bliskimi osobami z zewnątrz. Rodzina oraz inne osoby bliskie i ważne dla dzieci (np. partnerzy rodziców, sympatie i koledzy wychowanków) mogą odwiedzać chłopców na terenie placówki za zgodą wychowawcy w soboty i w niedziele (a w razie niemożliwości przyjazdu w dni wolne od zajęć szkolnych po uprzednim uzgodnieniu takiej możliwości). W MOW jest pokój

odwiedzin (w dniu wizytacji był w remoncie), w którym rodzice wychowanków mogą bezpłatnie przenocować. Zgodnie z informacją dyrektora placówki nie zdarzyło się do tej pory, by zakazał kontaktów wychowanka z rodziną czy innymi bliskimi osobami. Sprawy dotyczące odwiedzin i kontaktów z chłopcami reguluje odrębny regulamin kontaktów.

Czasowe opuszczenie Ośrodka przez wychowanka (na święta, ferie, wakacje czy krótkoterminowy urlop) jest możliwe za zgodą właściwego sądu, rodziców lub opiekunów prawnych.

Przepustkę na teren miasta w wyznaczonym czasie wychowanek otrzymuje w nagrodę po spełnieniu warunków określonych w systemie oceny z zachowania. Możliwe jest wychodzenie w ten sposób poza MOW 2-4 razy w miesiącu.

W sytuacjach losowych dyrektor udziela wychowankowi urlopu okolicznościowego.

Wychowankowie mają możliwość inicjowania rozmów telefonicznych w określonych regulaminem kontaktów godzinach, na koszt placówki. Do odbioru rozmów telefonicznych służą telefony komórkowe przydzielone każdej grupie wychowawczej. Chłopcy mogą również korzystać z własnych telefonów komórkowych po zajęciach szkolnych, za zgodą wychowawcy.

Każde dziecko może też korespondować. Pierwszy list wychowanek wysyła na koszt placówki. MOW udostępnia papeterię i znaczki tym chłopcom, którzy nie mają środków na ten cel. Listy nieletnich nie są otwierane przez personel i cenzurowane. Dopuszczalna jest możliwość poproszenia nieletniego o otwarcie korespondencji przychodzącej przy wychowawcy, w celu sprawdzenia, czy nie przekazano mu w niej np. niedozwolonych substancji odurzających. Przedstawiciele KMP nie mają zastrzeżeń do tej praktyki, ale zalecają dopilnowanie, by wychowanek zawsze był obecny przy otwieraniu adresowanej do niego korespondencji, gdyż z relacji niektórych nieletnich wynikało, że otrzymują czasem otwarte listy.

Jest też możliwość kontaktu wychowanków ze światem zewnętrznym za pośrednictwem poczty elektronicznej z komputerów w pracowni komputerowej. Komputery w MOW chronione są odpowiednimi programami blokującymi dostęp nieletnich do nieodpowiednich dla nich treści. Personel sprawdza więc odwiedzane przez dzieci strony internetowe tylko w przypadku powzięcia wiadomości, że któreś z nich kontaktuje się za ich pośrednictwem np. z nieznanymi, dorosłymi osobami.

Zgodnie z informacją dyrektora inicjuje się też wiele akcji mających na celu

zaangażowanie wychowanków w zewnętrzne formy aktywności sportowej, artystycznej i ekologicznej, co również sprzyja rozwojowi i utrzymywaniu pozytywnych dla nich kontaktów z osobami spoza MOW.

7. Prawo do ochrony zdrowia

W MOW zatrudniona jest pielęgniarka na ½ etatu, która m.in. przygotowuje leki zalecone poszczególnym wychowankom i sprawdza, czy przyjmowani do placówki chłopcy nie mają widocznych obrażeń lub objawów jakiś chorób tudzież zaleconych wcześniej badań i konsultacji specjalistycznych. Koordynacją działań związanych z leczeniem wychowanków zajmuje się również pracownik socjalny i wychowawcy. Ponadto korzysta się z usług przychodni w Lidzbarku (w tym z pomocy dentysty) i w Bartoszycach (gdzie przyjmowani są wychowankowie na konsultacje specjalistyczne), a przypadku poważniejszych zdarzeń np. uszkodzenia ciała wymagającego zabiegu chirurgicznego - z Wojewódzkiego Specjalistycznego Szpitala Dziecięcego w Olsztynie.

Dyrektor placówki zgłosił przedstawicielom Mechanizmu problem przedłużania procesu podjęcia leczenia (i tym samym zagrożenia życia i zdrowia dziecka) w przypadku konieczności przeprowadzenia zabiegu lub badania lekarskiego wymagającego pisemnej zgody opiekunów prawnych dziecka, którzy nie mieszkają w pobliżu placówki. W przypadku braku kontaktu z rodzicami, MOW kieruje się w tej sprawie do sądu rodzinnego w miejscu zamieszkania dziecka, ale ze względu na odległość, procedura ta też może spowolnić działania medyczne. Problem ten był omawiany podczas narad dyrektorów MOW i MOS organizowanych przez ORE, ale nie znaleziono rozwiązania tego zagadnienia ze względu na ryzyko ograniczenia uprawnień rodziców,

MOW organizuje też badania wychowanków konieczne do odbycia praktyk zawodowych i w tym celu zawarł umowę zlecenia z lekarzem medycyny pracy.

Organizacją badań profilaktycznych i szczepieniami zajmuje się pielęgniarka środowiskowa.

Nieletni mają również możliwość kontaktu z psychologiem (jest zatrudniony w MOW na pełnym etacie) i z psychiatrą (w ramach usług Poradni Zdrowia Psychicznego w Olsztynie), do którego wożeni są chłopcy wymagający pomocy tego specjalisty. Dyrektor

MOW zaznacza jednak, że nie da się załatwić wizyt u psychiatry częściej niż raz na 3 miesiące ze względu na trudny dostęp do tego typu lekarzy w ramach NFZ.

W oparciu o gminne instytucje jest możliwość organizowania terapii uzależnień wychowanków MOW, choć do tej pory nie było potrzeby sięgania po tego typu środki. Zgodnie z informacją dyrektora placówki, w czasie wizytacji trwało diagnozowanie jednego z chłopców pod kątem konieczności zaproponowania terapii antyalkoholowej.

8. Prawo do edukacji

Przy MOW funkcjonują następujące szkoły (łącznie 7 oddziałów): Szkoła Podstawowa Nr 5 Specjalna (klasy 4-6) oraz Gimnazjum Nr 4 Specjalne (klasy 1- 3). W gimnazjum od klasy II działa oddział przysposabiający do pracy zawodowej o kierunku kształcenia: ogrodnik - sadownik. W przyszłości MOW zamierza poszerzyć bazę lokalową, by wzbogacić ofertę szkoleniową o możliwość zdobycia kwalifikacji kucharza i pracownika pomocniczego służby hotelowej.

W oddziałach przysposabiających do pracy kształcenie ogólne realizuje się zgodnie z podstawą programową kształcenia ogólnego w formach dostosowanych do potrzeb i możliwości uczniów. Przyniesienie do pracy może być organizowane w Ośrodku albo poza nim na podstawie umowy zawartej przez dyrektora ze szkołą, prowadzącą kształcenie zawodowe, placówką kształcenia ustawicznego lub pracodawcą. Aktualnie kształcenie praktyczne i teoretyczne odbywa się w Ośrodku.

Szkoły realizują cele i zadania wynikające z przepisów prawa oświatowego oraz uwzględniające program wychowawczy i program profilaktyki Ośrodka, koncentrując się na prowadzeniu działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.

Szkoły zapewniają realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zestaw programów nauczania, program wychowawczy i program profilaktyki uchwała Rada Pedagogiczna.

Pedagog zatrudniony w MOW pomaga w znalezieniu szkoły w miejscu zamieszkania w

przypadku powrotu dziecka do środowiska lub w razie niewydolności rodziny szuka placówki z internatem.

Uczniom, którzy z przyczyn rozwojowych, rodzinnych i losowych wymagają specjalnej opieki i pomocy, szkoły organizują zajęcia dodatkowe uwzględniające indywidualne potrzeby uczniów:

- korekcyjno - wyrównawcze z języka polskiego;
- korekcyjno - wyrównawcze z matematyki;
- gimnastykę korekcyjną;
- logopedię.

9. Oddziaływania wychowawcze

Podstawową formą organizacyjną pracy z wychowankami jest grupa wychowawcza. W MOW jest 8 grup liczących do 12 osób. Nie ma określonego kryterium doboru wychowanków w danej grupie wychowawczej. Personel stara się, by chłopcy w danej grupie byli w podobnym wieku i w tej samej klasie w szkole.

Dla przebywających w MOW chłopców, poza zajęciami szkolnymi, organizowane są zajęcia wychowawczo-opiekuńcze, kulturalno-oświatowe i sportowo-rekreacyjne.

W internacie prowadzone są różne zajęcia tematyczne, uczące w formie zabawy podstawowych zachowań w różnych sytuacjach np. jak zachować się w instytucji.

Wychowankom oferuje się szeroki wachlarz zajęć sportowych: piłkę nożną (MOW ma własną drużynę piłkarską biorącą udział w różnych zawodach), siatkówkę plażową, piłkę halową, tenis stołowy, bilard.

W ramach zajęć rekreacyjnych organizowane są zajęcia biwakowe (MOW dysponuje sprzętem turystycznym pozwalającym na organizację wycieczek dla 36 osób jednocześnie).

W MOW prowadzone są też zajęcia plastyczne (modelarskie, malarskie, rzeźbiarskie), działają koła zainteresowań (koło fotograficzne, teatralne, ogrodnicze).

Wychowankowie mogą również realizować indywidualne zainteresowania i organizować np. grupy taneczne i zespoły muzyczne, brać udział w treningach lokalnych klubów sportowych, wędkować, przynależeć do koła strzeleckiego LOK etc.

W placówce organizowane są raz w tygodniu spotkania całej społeczności Ośrodka, podczas których omawia się problemy z ostatniego tygodnia oraz zebrania związane z organizacją różnych przedsięwzięć.

Wychowankowie mają realny wpływ na działania placówki poprzez samorząd. Przykładem pracy tego podmiotu jest planowany kompromis w sprawie uchwały Rady Powiatu Lidzbarka Warmińskiego, na mocy której w przypadku zmniejszenia liczby wychowanków w danej grupie wychowawczej, powinno się ją rozwiązać i przenieść dzieci do innych grup, z czym nie zgadzają się dzieci z MOW.

Wszyscy uczniowie objęci są zajęciami z socjoterapii. Socjoterapeuta działa w MOW w ramach ½ etatu. Nie jest to pracownik resocjalizacyjny, ale wspierający dzieci. Zajęcia wolne są od formalizmu i odbywają się na zasadzie spotkań i rozmów np. podczas spaceru czy sadzenia kwiatów.

Dla każdego nieletniego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny. Pierwszy program powstaje w ciągu 2 tygodni od chwili przyjęcia do placówki. Za jego realizację odpowiedzialny jest wychowawca - koordynator programu oraz cały zespół wychowawczy. Zgodnie z informacją dyrektora MOW, każdy nieletni jest informowany o przebiegu procesu terapeutycznego i ma możliwość wpływania na jego przebieg, ale nikt nie korzystał jeszcze z możliwości zmian treści swojego programu.

Wychowankowie mogą spędzać codziennie 2 godziny na świeżym powietrzu pod opieką wychowawców.

Chłopcy sprzątają pomieszczenia grupy, piorą, nakrywają do stołów w ramach dyżurów ustalanych w przez same grupy wychowawcze. Nie wykonują zadań zastrzeżonych dla pracowników placówki (w MOW zatrudniony jest konserwator urządzeń, krawcowa, woźna sprzątająca szkołę oraz ogrodniczka).

10. Personel wizytowanej placówki

W MOW pracują 62 osoby, w tym 17 nauczycieli i 21 wychowawców, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje, między innymi ukończone studia kierunkowe umożliwiające pracę w MOW.

Pracownicy pedagogiczni oraz pozostały personel placówki biorą udział w

dodatkowych szkoleniach organizowanych zarówno wewnątrz, jak i przez instytucje zewnętrzne. Zgodnie z informacją dyrektora MOW, każdy pracownik pedagogiczny jest przeszkolony w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej na poziomie podstawowym, a kilkunastu pracowników na poziomie szczegółowym. Pracownicy Ośrodka byli też szkoleni z zakresu kontaktów interpersonalnych. Większość pracowników posiada aktualne uprawnienia do organizowania wypoczynku młodzieży, a wszyscy pracownicy pedagogiczni przeszkoleni są w zakresie bezpieczeństwa podczas organizowanych zajęć z młodzieżą. Pracownicy MOW w ostatnich latach kierowani byli również na szkolenia specjalistyczne w zakresie radzenia sobie z agresywnymi sytuacjami ekstremalnymi oraz wykorzystania urządzeń Biofeedback do terapii psychologicznej, logopedycznej i pedagogicznej. Kadra systematycznie szkolona jest również między innymi w zakresie metodyki pracy resocjalizacyjnej i dydaktycznej, rozpoznawania i przeciwdziałania stosowania używek i środków odurzających, profilaktyki samookaleceń, wiedzy na temat samobójstw wśród młodzieży oraz stosowania w pracy technologii informacyjnych.

W ocenie przedstawicieli Mechanizmu, pracownikom Ośrodka warto zapewnić także szkolenia z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym. Wskazuje na to pkt. 85 Reguł Narodów Zjednoczonych Dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113) stanowiący, iż *Personelowi pracującemu z nieletnimi pozbawionymi wolności, umożliwia się systematycznie szkolenia z zakresu wiedzy i umiejętności zawodowych, w szczególności z psychologii dziecka, pracy socjalnej i wychowawczej z dzieckiem, a także międzynarodowych standardów i norm dotyczących praw człowieka i praw dziecka.*

W latach 2011 - 2013 (do dnia wizytacji) nie toczyły się postępowania dyscyplinarne i karne prowadzone wobec pracowników MOW. Z wyjątkiem niepotwierdzonej skargi jednego z rodziców do Rzecznika Praw Dziecka, ani rodzice, ani wychowankowie nie składali skarg na personel placówki w związku z pracą z dziećmi.

11. Warunki bytowe

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Lidzbarku Warmińskim zajmuje teren i budynki dawnego sierocińca powstałego w latach 1928-1931 z inicjatywy Fundacji św. Józefa.

Poza budynkiem mieszkalnym i szkolnym, bazę placówki stanowi tzw. zespół rekreacyjno - sportowy (boisko do piłki nożnej, boisko do piłki siatkowej, siatkówki plażowej, boisko do piłki ręcznej, boisko do piłki koszykowej) oraz sad owocowy i ogród warzywny, szklarnia i tereny zielone wokół Ośrodka. W MOW funkcjonuje również kuchnia z przestronną, jadalnią i pralnia.

Placówka zasilana jest bateriami solarnymi.

W dniach wizytacji MOW nie był monitorowany ze względu na trwający w nim remont (standardowo monitoring wizyjny obejmuje jedynie ciągi komunikacyjne w budynku i teren zewnętrzny).

Od lat 70 placówka nie była remontowana, jedynie w 1999 r. odświeżono jej wnętrza. W efekcie stan budynków MOW, urządzeń sanitarnych i mebli jest bardzo zły. Ponieważ jak wyżej wspomniano, w czasie wizytacji trwał remont generalny całej placówki, w tym pomieszczeń zajmowanych przez wychowanków, a w przyszłości planowana jest wymiana użytkowanych przez nich mebli (w tym zakresie MOW liczy na wsparcie sponsorów), należy mieć nadzieję, że sytuacja w przedmiotowym zakresie ulegnie radykalnej zmianie.

Już w czasie wizytacji m.in. część pomieszczeń internatu prezentowała się dobrze, wskutek przeprowadzonych w nim prac remontowych. Poza 3-osobowymi sypialniami o powierzchni odpowiedniej dla wskazanej liczby osób, dla każdej grupy wychowawczej wyodrębniono świetlice i łazienki wyposażone w dogodną w stosunku do liczby korzystających, liczbę urządzeń sanitarnych (kabin prysznicowych, pisuarów, WC i umywalk). Zaplanowano również odrębne dla każdej grupy wychowawczej pomieszczenia podręcznych magazynków na obuwie chłopców i inne przedmioty (np. piłki do gry).

Jedyną uwagą, jaką przedstawiciele KMP mogą w tym miejscu przedstawić jest pozostawienie zniszczonych podłóg w sypialniach i brak listew przypodłogowych. Z informacji, które przedstawiono pracownikom Mechanizmu wynika, że MOW starał się o środki na ten cel, ale projekt budżetu na rok 2013 w tej części nie został zaakceptowany. Pracownicy KMP pragną zauważyć, że na czas remontu nie zagwarantowano dzieciom odpowiednich warunków bytowych, albowiem pozostały one w remontowanym budynku

i przez wiele miesięcy narażone były na negatywne reperkusje związane z trwającymi pracami (wyłączenia wody, prądu, hałas pracujących urządzeń, pył unoszący się we wdychanym powietrzu, konieczność opuszczenia sypialń i nocowania w innych pomieszczeniach Ośrodka, w tym w warunkach znacznego zagęszczenia osób przebywających w jednym pomieszczeniu i w pomieszczeniach, których stan skutkiem nieremontowania placówki przez szereg lat był bardzo zły). Pozostawienie niewymienionych podłóg do wykonania prac w późniejszym zakresie jest równoznaczne ze zgodą na ponowne pogorszenie warunków bytowych wychowanków, o ile nie zaplanowano na ten czas wykorzystania jakiegoś zastępczego ośrodka, w którym warunki te byłyby odpowiednie. Sprawa ta wymaga wyjaśnienia przez Starostę Powiatu Lidzbarka Warmińskiego.

Podobnie przedstawiciele KMP oczekują od dyrektora placówki informacji dotyczących powodów niewyłączenia z użytkowania remontowanych pomieszczeń, w tym kuchni, w której w dniu wizytacji przygotowywano posiłki mimo, że m.in. ściany i sufit tego pomieszczenia były czarne od rozległego zagrzybienia powstałego, jak wynika z protokołu rady budowy z dnia 8 listopada 2012 r., w wyniku prac remontowych wymagających zdemontowania wentylatorów oraz i grzejników. Z informacji, przedstawionych pracownikom Mechanizmu przez dyrektora Ośrodka wynika, że mimo fatalnego stanu pomieszczeń przeznaczonych do przygotowywania i spożywania posiłków, MOW uzyskiwał warunkowe pozwolenie inspektora sanitarnego na dalsze użytkowanie pomieszczeń placówki.

Z przekazanych przedstawicielom KMP w terminie późniejszym 2 protokołów kontroli Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, przeprowadzonych w latach 2011-2012 wynika, że stan sanitarno-higieniczny zakładu w dniach kontroli nie budził zastrzeżeń i że nie stwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego, ale pracownicy Mechanizmu zwracają uwagę, że kontrole te zostały przeprowadzone przed stwierdzeniem w protokole rady budowy powstania zagrzybienia w wyniku prac remontowych. Przedstawiciele Mechanizmu zwracają przy tym uwagę, że choć na wykonawcy remontu spoczywało zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w obiekcie, to jednak pozostawienie dzieci w placówce, w której trwają tak rozległe prace remontowe, stanowi ryzyko wypadków z ich udziałem.

Kolejną sprawą w omawianym obszarze jest postępowanie wykonawcy modernizacji. Z dokumentacji zanalizowanej przez przedstawicieli KMP wynika, że na wykonawcę remontu

nałożono obowiązek prowadzenia remontu w sposób nie powodujący utrudnień w funkcjonowaniu młodzieży np. żądano wykonywania części prac w okresie wakacyjnym, kiedy chłopcy wyjadą z placówki, prowadzenia remontu w sposób nie powodujący ścieśniania młodzieży w pokojach internatu, niezwłocznego przystępowania do prac w opróżnionych pomieszczeniach, osłaniania okien w czasie remontu elewacji czy też zgłaszano uwagi o zalewaniu piwnicy wodą, niezabezpieczeniu dachu przed przeciekaniem (w dniu wizytacji posadzki jadalni i kuchni zalane były wodą, w złym stanie było również wciąż użytkowane pomieszczenie pralni) i przedłużającym się braku ciepłej wody. Z informacji dyrektora MOW wynika, że wykonawca nie wywiązywał się sumiennie z tych obowiązków, a jedyne co kierujący placówką mógł w tym zakresie wykonywać, to zgłaszanie uwag do protokołów z rady budowy, co czynił. Pracownicy Mechanizmu oczekują zatem wyjaśnień w tej sprawie od Zarządu Powiatu Lidzbarskiego, który jest stroną zamawiającą wykonanie termomodernizacji i remontu budynków MOW.

Ostatnią kwestią dotyczącą remontu, którą przedstawiciele Mechanizmu zobowiązani są poruszyć w niniejszym raporcie, jest uwzględnienie w projekcie budowlanym zmian dostosowawczych dla osób z niepełnosprawnością w infrastrukturze modernizowanych obiektów. Pracownicy KMP pragną zauważyć, że poza osobami odwiedzającymi wychowanków, wśród których mogą znajdować się osoby z niepełnosprawnością, ze względu na specyfikę placówki, istnieje możliwość, że pojawi się w niej osoba z niepełnosprawnością ruchową. Przedstawiciele KMP w przeszłości napotkali w podobnego typu placówce dziewczynkę, która podczas przepustki poza ośrodkiem, wskutek zażycia niedozwolonych substancji, doznała rozległych uszkodzeń i powróciła do ośrodka jako osoba poruszająca się wyłącznie przy pomocy wózka inwalidzkiego. Nadto szczegółowe wymogi dotyczące zarówno budynków użyteczności publicznej, jak i tzw. budynków zamieszkania zbiorowego, uwzględniające również rozwiązania, z których mogą skorzystać osoby z niepełnosprawnością, nakłada rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w *sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. z 2002 r. Nr 75, poz. 690 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust.1 tego rozporządzenia, jego przepisy stosuje się przy projektowaniu i budowie, w tym także odbudowie, rozbudowie, nadbudowie, przebudowie oraz przy zmianie sposobu użytkowania budynków oraz budowli nadziemnych i podziemnych spełniających funkcje użytkowe budynków, a także do związanych z nimi

urządzeń budowlanych. Zgodnie z uzyskanymi od wykonawcy informacjami, poza dostosowaniem wejść do pomieszczeń i przejść komunikacyjnych, nie istnieją inne zaprojektowane zmiany dostosowujące MOW do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Jednocześnie pracownicy KMP zostali powiadomieni, że prace remontowe w obiektach Ośrodka oraz przebudowa pomieszczeń wykonywane są w taki sposób, aby umożliwiała zastosowanie urządzeń dostosowujących placówkę dla osób z niepełnosprawnością ruchową (windy, platformy, poręcze), co jednak nie jest równoznaczne z ich zastosowaniem. Powyższa sprawa także wymaga wyjaśnienia.

12. Prawo do praktyk religijnych

Od rodziców wychowanków odbierane są oświadczenia, czy chcą, by ich dzieci uczestniczyły w zajęciach religii. Nie jest to równoznaczne z obowiązkiem udziału w praktykach religijnych np. w mszach św. tych chłopców, których rodzice są wyznania rzymskokatolickiego (wyjścia do pobliskiego kościoła są dobrowolne). W dniach wizytacji w MOW nie przebywali chłopcy innych wyznań.

13. Dobre praktyki.

W styczniu 2011 r. rozpoczęło działalność Stowarzyszenie na rzecz Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Lidzbarku Warmińskim *Szelest Nadziei*. Celem Stowarzyszenia jest wsparcie działalności edukacyjnej, kulturalnej i wychowawczej MOW. Zadaniem Stowarzyszenia jest pomoc naukowa, finansowa i rzeczowa na rzecz wychowanków placówki. Stowarzyszenie w swojej działalności skupia się przede wszystkim na:

- organizowaniu zajęć pozalekcyjnych, szczególnie warsztatów plastycznych, muzycznych, teatralnych oraz wycieczek i obozów;
- wyposażaniu wychowanków w pomoce dydaktyczne oraz narzędzia i materiały do zajęć artystyczno-technicznych;
- organizowaniu lub wspieraniu finansowym i rzeczowym zawodów sportowych, konkursów, festiwali i innych imprez kulturalnych, w których udział biorą wychowankowie MOW;
- organizowaniu szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników

MOW;

- wspieraniu finansowym i rzeczowym wychowanków w trudnej sytuacji materialnej;
- organizowaniu rehabilitacji wychowanków;
- poprawianiu warunków bytowych wychowanków przebywających w Ośrodku, przez finansowanie niezbędnych remontów oraz zakup wyposażenia;
- organizowaniu działań, których celem jest pomoc w planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej młodzieży.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Lidzbarku Warmińskim w latach 2010 - 2011 zrealizował projekt *Rozwój kompetencji kluczowych poprzez sport*. Projekt był współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Beneficjentem projektu był Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a partnerem Policjny Klub Sportowy "Gwardia" Szczytno.

Celem głównym projektu było podniesienie wyników nauczania (rozwoju kompetencji kluczowych) wychowanków MOW o ocenę wyżej, z przedmiotów objętych projektem oraz przygotowanie młodzieży do radzenia sobie ze zjawiskami, obniżającymi możliwości edukacyjne wśród uczniów.

W Projekcie uczestniczyło 15 wychowanków placówki biorących udział w następujących modułach zajęć: blok zajęć humanistycznych; blok zajęć matematyczno - przyrodniczych; blok zajęć sportowo - wychowawczych; pomoc psychologiczna; blok zajęć informatycznych.

W Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym od 2007 r. działa Koło Turystyczne. Dzięki realizacji zadania publicznego Ministerstwa Edukacji Narodowej *Bezpieczna i przyjazna szkoła* placówka została wyposażona w nowy sprzęt turystyczny, z którego korzysta organizując m.in. spływy kajakowe.

W MOW organizowany jest tzw. *dzień skarżypyty*, podczas którego każdy wychowanek ma możliwość spotkania się na osobności z sędzią wizytującą i przekazania wszelkich uwag dotyczących funkcjonowania placówki oraz traktowania przez zatrudniony w niej personel. Przedstawiciele KMP zaznaczają jednak, że słowo *skarżypyta* w nazwie dnia spotkań z sędzią jako

mające pejoratywny wydźwięk, powinno być zmienione.

14. Zalecenia przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Na podstawie art. 19 OPCAT przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. zbadanie sprawy niewłaściwego traktowania wychowanków przez niektóre osoby z personelu placówki oraz zobowiązanie pracowników do profesjonalnych zachowań w relacjach z chłopcami;
2. zintensyfikowanie działań mających na celu wyeliminowanie przemocy rówieśniczej;
3. wyeliminowanie kary przeniesienia do zakładu poprawczego z katalogu środków dyscyplinujących;
4. zaprzestanie stosowania pozaregulaminowych środków dyscyplinarnych i stosowanie tylko tych kar, które są dozwolone wyłącznie w ściśle wytyczonych granicach obowiązującego prawa, zgodnych z zaleceniami międzynarodowymi;
5. zaprzestanie stosowania odpowiedzialności zbiorowej wobec wychowanków;
6. zaprzestanie wykonywania kontroli osobistych nieletnich przez personel MOW;
7. dopilnowanie, by wychowanek zawsze był obecny przy otwieraniu adresowanej do niego korespondencji;
8. zorganizowanie szkoleń dla pracowników Ośrodka dotyczących środków przymusu bezpośredniego oraz ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym;
9. kontynuowanie remontu, w tym doprowadzenie do wymiany zużytych podłóg i mebli na nowe oraz dostosowanie infrastruktury MOW do potrzeb osoby z niepełnosprawnością.